

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/14/2023
Identifikačné číslo spisu: 6119255169
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Halušková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:6119255169.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovanému N. J., narodenému XX. N. XXXX, V. J., D. S. XXX/XX, o zaplatenie 4 231,49 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 4Csp/83/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. augusta 2022 sp. zn. 7CoCsp/3/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. augusta 2022 sp. zn. 7CoCsp/3/2021 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (II. výrok) a vo výroku o trovách konania (III. výrok) a rozsudok Okresného súdu Malacky z 18. septembra 2020 sp. zn. 4Csp/83/2019 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Malacky na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 18. septembra 2020 sp. zn. 4Csp/83/2019 žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

1.1. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že medzi pôvodnou žalobkyňou Poštová banka, a.s., Bratislava ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom bola 20. novembra 2015 uzavretá zmluva o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX, na základe ktorej pôvodná žalobkyňa poskytla žalovanému úver vo výške 5 000 eur. Žalovaný riadne zaplatil len prvú splátku úveru vo výške 100 eur splatnú 15. decembra 2015. Súd prvej inštancie uviedol, že zákonom č. 343/2018 Z. z. z 27. novembra 2018, účinným od 05. decembra 2018, sa zmenil Občiansky zákonník tak, že za § 54 bol vložený nový § 54a. Poukázal na dôvodovú správu, podľa ktorej cieľom novely bolo zavedenie osobitnej úpravy uplatňovania premlčaných nárokov zo spotrebiteľských zmlúv a ich zabezpečenia.

1.2. Návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný na Okresný súd Banská Bystrica (upomínacie konanie) dňa 25. marca 2019, teda za účinnosti § 54a Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie preto ex offio skúmal, či právo zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré si uplatňuje veriteľ, nie je premlčané. Nebolo sporné, že žalovaný porušil svoju povinnosť splácať poskytnutý úver riadne a včas, preto pôvodná žalobkyňa v zmysle § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka úver predčasne zosplatnila. Pre prípady, kedy sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným (splatným) celý dlh stanovuje

Občiansky zákonník v § 103 druhej vete osobitné pravidlo pre začiatok plynutia premlčacej doby zosplatneného dlhu, a to, že premlčacia doba práva na zaplatenie takto zosplatneného dlhu sa začína skôr, ako dôjde k zosplatneniu, t. j. začína plynúť dodatočne už odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, pre ktorú bol dlh zosplatnený (súd prvej inštancie v tomto smere poukázal aj na rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/233/2016 a sp. zn. 6Co/77/2018, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/34/2018, Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/158/2017, Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6Co/427/2016, Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/31/2019 a sp. zn. 16Co/152/2018). Nakoľko podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka môže veriteľ žiadať od spotrebiteľa zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, súd prvej inštancie dospel k záveru, že § 565 druhá veta Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorej veriteľ môže právo požadovať zaplatenie celej pohľadávky uplatniť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky, sa v prípade spotrebiteľských zmlúv neaplikuje. Pokiaľ totiž zákonodarca vyžaduje od veriteľa, aby predčasnú splatnosť zvyšku dlhu vyvolal najskôr po uplynutí 3-mesačnej lehoty počítanej od splatnosti niektorej splátky, je vylúčené, aby tento úkon mohol stihnúť vykonať do splatnosti nasledujúcej splátky.

1.3. V posudzovanom spore žalovaný zaplatil riadne len prvú splátku splatnú 15. decembra 2015, ďalšie splátky splatné 15. januára 2016, 15. februára 2016, 15. marca 2016, 15. apríla 2016 a 15. mája 2016 už nezaplatil. Pôvodná žalobkyňa listom z 20. mája 2016 upozornila žalovaného na možnosť zosplatnenia úveru v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka a následne, listom z 15. júna 2016, vyhlásila mimoriadnu splatnosť úveru k 15. júnu 2016. Z uvedeného je zrejmé, že najneskoršou splátkou, pre nezaplatenie ktorej mohol byť úver k uvedenému dátumu zosplatnený, bola splátka splatná 15. februára 2016, s ktorou sa žalovaný dostal do omeškania 16. februára 2016, pričom trojmesačná lehota omeškania uplynula 16. mája 2016. Práve táto splátka bola teda splátkou, od splatnosti ktorej začala v zmysle § 103 druhej vety Občianskeho zákonníka plynúť trojročná premlčacia doba. Posledný deň premlčacej doby pripadol na 15. februára 2019 (piatok - pracovný deň). Pokiaľ teda žalobkyňa podala návrh na vydanie platobného rozkazu na súde 25. marca 2019, urobila tak po uplynutí premlčacej doby. Na základe uvedeného, s poukazom na účel zmeny Občianskeho zákonníka v súlade s § 54a Občianskeho zákonníka, okresný súd žalobu v celom rozsahu zamietol, nakoľko premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nie je možné v súdnom konaní priznať.

1.4. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Žalovaný mal vo veci úspech v plnom rozsahu, v konaní mu však žiadne trovy nevznikli, preto mu súd nárok na ich náhradu nepriznal (R 72/2018).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 24. augusta 2022 sp. zn. 7CoCsp/3/2021 návrh žalobkyne na prerušenie odvolacieho konania zamietol (I. výrok), rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (II. výrok) a žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania (III. výrok).

2.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, z ktorého vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Súd prvej inštancie neporušil právo sporových strán na spravodlivý proces, nakoľko v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, naopak súd prvej inštancie ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a aj podrobne vyhodnotil. Odvolací súd konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a vyjadril sa k jednotlivým odvolacím námietkam, pričom ich vyhodnotil ako neopodstatnené.

2.2. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že právna predchodkyňa žalobkyne úver zosplatnila výzvou z 15. júna 2016. Veriteľ mohol pristúpiť k zosplatneniu len za podmienok podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, nakoľko medzi žalobkyňou a žalovaným bola uzatvorená spotrebiteľská zmluva. Z § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka (ďalej tiež „OZ“) vyplýva obmedzenie veriteľa na uplatnenie práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka až po uplynutí troch mesiacov s omeškaním zaplatenia splátky aj povinnosť veriteľa upozorniť spotrebiteľa na uplatnenie tohto práva v lehote nie kratšej ako 15 dní. Odvolací súd sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalobkyne, že v danom prípade bola pre začiatok plynutia premlčacej doby rozhodujúca splátka splatná

15. mája 2016. Ku dňu vyhlásenia predčasnej splatnosti právnou predchodkyňou žalobkyne dňa 15. júna 2016 bol žalovaný v omeškani viac ako tri mesiace výlučne s úhradou splátky splatnej dňa 15. februára 2016, nakoľko k omeškaniu dlžníka dochádza až deň nasledujúci po splatnosti splátky, teda 16. februára 2016. Len pre túto splátku sa mohol celý dlh stať splatným, keďže iba v jej prípade boli splnené zákonné podmienky na vyhlásenie splatnosti celého úveru. Tiež z výzvy na splatenie dlžnej sumy z 20. mája 2016 vyplýva, že žalobkyňa upozornila žalovaného na to, že ku dňu 19. mája 2016 je viac ako tri mesiace po lehote splatnosti, z čoho vyplýva, že žalovaného vyzývala na zaplatenie splátky splatnej ku dňu 15. februára 2016. Premlčacia doba preto začala plynúť od splatnosti tejto splátky, t. j. splátky splatnej 15. februára 2016, pričom trojročná premlčacia doba uplynula 15. februára 2019. V danom prípade ide o plynutie premlčacej doby a nie lehoty, a preto táto začína plynúť rozhodujúcim dňom. Odvolací súd dôvodil, že § 101 Občianskeho zákonníka je úpravou všeobecnou, t. j. *lex generalis* a § 103 Občianskeho zákonníka je vo vzťahu k nemu *lex specialis*, t. j. osobitnou úpravou, ktorá má pred aplikáciou všeobecnej úpravy prednosť. Moment zosplatenia poskytnutého úveru nezakladá začiatok plynutia premlčacej doby v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka, ale rozhodujúcou okolnosťou, z ktorej je potrebné vychádzať, je § 103 Občianskeho zákonníka druhá veta, teda dátum splatnosti tej splátky, pre ktorú došlo k zosplateniu celého úveru. Pre jednotlivé splátky splatné pred dátumom splatnosti tej splátky, ktorá bola príčinou zosplatenia celého úveru platí, že premlčacia doba pre každú z týchto splátok je samostatná a pre každú z nich začína plynúť odo dňa zročnosti tej ktorej nesplnenej splátky (§ 103 OZ), avšak po mimoriadnom zosplatení úveru objektívna premlčacia doba začína pre celý úver plynúť ako jeden celok, a to od okamihu zročnosti splátky, ktorá spôsobila zročnosť celého dlhu (§ 103 Občianskeho zákonníka druhá veta). Premlčacia doba na podanie žaloby na súd začala skôr, ako došlo k zosplateniu dlhu, a to odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, pre ktorú bol dlh zosplatený. Námetka žalobkyne týkajúca sa nezákonného skrátenia premlčacej doby nemá opodstatnenie, pretože uvedené plynutie premlčacej doby vyplýva priamo z druhej vety § 103 a § 565 OZ. Pre splátky splatné do 15. februára 2016 by platil režim začiatku premlčacej doby v zmysle § 103 Občianskeho zákonníka prvá veta a pre splátky splatné odo dňa vyhlásenia mimoriadnej splatnosti platí režim začiatku premlčacej doby podľa § 103 veta druhá Občianskeho zákonníka, t. j. odo dňa splatnosti splátky, pre ktorú sa stal úver splatným. Trojročná premlčacia doba tak začala v posudzovanom prípade plynúť od 15. februára 2016 a uplynula najneskôr 16. februára 2019. Nakoľko bol návrh na vydanie platobného rozkazu podaný 25. marca 2019, bol podaný po márnom uplynutí premlčacej doby.

2.3. Námietky žalobkyne o nesprávnom výklade § 565 Občianskeho zákonníka súdom prvej inštancie vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné, pretože uvedené zákonné ustanovenie je všeobecným vo vzťahu k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka pokiaľ ide o plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa majú vykonať v splátkach. Odvolací súd zároveň v bode 19. rozsudku podrobne vysvetlil, prečo zamietol návrh žalobkyne na prerušenie konania.

2.4. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so správnyymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie uvedenými v odôvodnení rozhodnutia (vrátane výroku o trovách konania), a preto napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

2.5. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Z obsahu spisu vznik trov odvolacieho konania na strane úspešného žalovaného nevyplyval, preto odvolací súd v súlade s čl. 17 základných princípov CSP prihliadol na procesnú ekonomiu a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V prvom rade namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená - a to výkladu § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka v otázke, pre nesplnenie ktorej splátky je veriteľ oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky, ak je dlžníkom spotrebiteľ a nadväznej právnej otázky, či je nesplnenou splátkou na účely plynutia premlčania v zmysle druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka splátka, ktorá v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka. Dovolateľka zastáva názor, že

oprávnenie jej právnej predchodkyne vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 15. februára 2016 zaniklo v súlade s § 565 OZ splatnosťou ďalšej splátky úveru. Preto, ak vyhlásila mimoriadnu splatnosť úveru podaním z 15. júna 2016, tak toto právo uplatnila v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka pre nezaplatenie splátky splatnej 15. mája 2016 (t. j. splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru bezprostredne predchádzala a pre ktorej nezaplatenie mohla v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru), a zároveň toto právo uplatnila v súlade s § 53 ods. 9 OZ po omeškaní žalovaného s platením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace. Odvolací súd odmietol aplikovať kogentné ustanovenie § 565 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého oprávnenie veriteľa vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru pre nezaplatenie splátky splatnej 15. februára 2016 zaniklo splatnosťou nasledujúcej splátky úveru (t. j. splátky splatnej 15. marca 2016). Zároveň súdnym výkladom druhej vety § 103 OZ došlo k skráteniu premĺčacej doby splátok splatných odo dňa vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru o minimálne 3 kalendárne mesiace, nakoľko súd považoval za nesplnenú už splátku splatnú 15. februára 2016. V tejto súvislosti dovolateľka uviedla, že odlišné právne posúdenie v obdobných veciach vyplýva i z ustálenej rozhodovacej praxe krajských súdov Slovenskej republiky (rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28. júla 2022 sp. zn. 10CoCsp/16/2022, uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 21. septembra 2021 sp. zn. 9CoCsp/66/2020, uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 25. mája 2020 sp. zn. 15CoCsp/13/2020, uznesenie Krajského súdu v Nitre z 28. apríla 2017 sp. zn. 5Co/114/2017, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 12. apríla 2017 sp. zn. 17Co/228/2016, uznesenia Krajského súdu v Košiciach z 31. mája 2021 sp. zn. 2CoCsp/18/2021 a z 12. apríla 2021 sp. zn. 6CoCsp/12/2021).

3.1. Dovolateľka v dovolaní tvrdila, že súd prvej inštancie aj odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko odôvodnenia ich rozhodnutí nie sú preskúmateľné. Keďže žaloba bola podaná 25. marca 2019, nie je z nich možné zistiť, ako sa vysporiadali so skutočnosťou, že v súlade s § 103 veta prvá Občianskeho zákonníka boli (minimálne) splátky úveru splatné od 25. apríla 2016 do 25. mája 2016 uplatnené na súde pred uplynutím premĺčacej doby; s ohľadom na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru podaním z 15. júna 2016, pre nezaplatenie splátky splatnej 15. mája 2016, boli aj splátky úveru po vyhlásení mimoriadnej splatnosti (od 15. júna 2016) do konečnej splatnosti úveru (15. november 2024) uplatnené pred súdom včas. Z odôvodnení rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu zároveň nie je zrejmé, ako mohla právna predchodkyňa dovolateľky podaním z 15. júna 2016 vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru pre nezaplatenie splátky splatnej 15. februára 2016, keď zákonodarca takýto postup priamo vylúčil v § 565 OZ, ktorý súdy nižších inštancií neaplikovali.

3.2. Na základe uvedeného dovolateľka žiadala, aby dovolací súd rozsudky súdov nižších inštancií zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

6. V podanom dovolaní dovolateľka uplatnila dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017).

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolateľka namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom spore záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené (bod 3. tohto uznesenia). Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) a zároveň v kontexte prijatých rozhodnutí súdov nižších inštancií má dovolací súd za to, že v prejednávanom spore je potrebné zaoberať sa právnou otázkou, kedy začína plynúť premlčacia doba celého dlhu pri strate výhody splátok v prípade spotrebiteľskej zmluvy a zároveň, či s poukazom na znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka možno v spotrebiteľskom vzťahu aplikovať § 103 Občianskeho zákonníka, keďže výsledkom jeho aplikácie je skutočnosť, že premlčacia doba začína plynúť skôr, ako si veriteľ vôbec môže uplatniť svoje právo prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

10. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP považoval za podstatné to, či táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, bola alebo nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená. Dospel k záveru, že predmetná právna otázka už bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená (napr. uznesenie z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 29/2023, uznesenie z 30. novembra 2022 sp. zn. 5Cdo/224/2021, uznesenie z 26. januára 2023 sp. zn. 4Cdo/201/2022 a uznesenie z 23. marca 2023 sp. zn. 1Cdo/53/2021), a preto prípustnosť dovolania posúdil podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Ďalej skúmal, či dovolateľka dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak, ako to v dovolaní namieta, t. j. či sa odvolací súd odklonil od uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. V súdnej veci z vykonaného dokazovania vyplynulo, že na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX žalovaný uhradil len jednu splátku splatnú 15. decembra 2015 vo výške 100 eur. Z dôvodu omeškania so splácaním úveru zaslala právna predchodkyňa žalobkyne žalovanému výzvu z 20. mája 2016, v ktorej ho upozornila na možnosť predčasného zosplatenia úveru vzhľadom na to, že ku dňu 19. mája 2016 je pohľadávka viac než 3 mesiace po lehote splatnosti. Žalovaný dlžné splátky neuhradil, právna predchodkyňa žalobkyne preto listom z 15. júna 2016 oznámila žalovanému, že dlh z úverovej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX sa stal splatným v celom rozsahu a vyzvala ho na zaplatenie sumy 5 476,69 eura. Žaloba bola na súd prvej inštancie podaná 25. marca 2019. Súd prvej inštancie uzavrel, že splátka splatná 15. februára 2016 bola splátkou, od splatnosti ktorej v danej veci začala v zmysle § 103 druhej vety Občianskeho zákonníka plynúť zákonná trojročná premlčacia doba. Posledný deň premlčacej doby tak pripadol na piatok 15. februára 2019.

12. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

13. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

14. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

15. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

16. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je stanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu.

17. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

18. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná spotrebiteľskou úverovou zmluvou, v ktorej si banka (právna predchodkyňa žalobkyne) s dlžníkom (žalovaným) dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky, pre prípad neuhradenia dlžníkom splatných peňažných záväzkov v termíne, vyhlásiť úver za splatný.

18.1. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelene), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivo plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivej dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nesplnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

18.2. Počet mesačných splátok, ich výška aj doba splatnosti jednotlivých splátok bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premlčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premlčacia doba plynie pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premlčacia doba odo dňa splatnosti nesplneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok dlh čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednania straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplateniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

19. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarca týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady vigilantius iura) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej

núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by neprípustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá OZ, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

20. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9 OZ). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 OZ je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

20.1. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré spomína § 53 ods. 9 OZ, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadať o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

20.2. Najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

21. Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť spätne od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch. Tam podľa § 53 ods. 9 OZ vo všeobecnosti začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 OZ). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

22. Vo vzťahu k samotnej dovolacej otázke je nevyhnutné dôsledne zvážiť redukciu aplikovateľnosti § 103 veta druhá, t. j. vyňatie predmetného zákonného ustanovenia pre prípady z oblasti spotrebiteľských vzťahov, na ktoré sa vzťahuje § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Na takýto postup musia byť skutočne pádne dôvody, ktoré na základe systému hodnôt chránených ústavným poriadkom a zákonmi opodstatňujú záver, že zákonodarca daný prípad skutočne nechcel zahrnúť do hypotézy právnej normy, a preto túto normu treba redukovať, nakoľko to narušá princíp právnej istoty.

23. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétnych vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premlčaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z §§ 103 a 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Logická je i úvaha, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 aj v spotrebiteľských vzťahoch

by sa dĺžka premlčacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 OZ v neprospech veriteľa. Navyše premlčanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvýhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, ktorý slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i požiadavku ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dlžníka, je nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veriteľia. V danom prípade ale najvyšší súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

24. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na právnu doktrínu z bodu 18., z ktorej vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nielen dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

25. Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení najvyšší súd zastáva názor, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 OZ), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom plynutia premlčacej doby, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premlčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 OZ).

26. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec uzatvára, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

27. V kontexte uvedeného najvyšší súd záverom konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu (a tiež súdu prvej inštancie), že v spotrebiteľských vzťahoch premlčacia doba celého zosplateného dlhu plynie od zročnosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie. Dovoláním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom

posúdení věci [§ 421 ods. 1 písm. a) v spojení s § 432 ods. 1 CSP]. Z uvedených dôvodov dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch II. a III. zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 v spojení s § 450 CSP).

28. V súvislosti s námietkou dovolateľky o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd uvádza, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá právnomu posúdeniu věci, ku ktorému dospel odvolací súd. Vzhľadom na konštatované nesprávne právne riešenie podstaty prejednávaneho sporu odvolacím súdom považuje dovolací súd za nadbytočné zaoberať sa kvalitou odôvodnenia jeho rozhodnutia, nakoľko vec bude znovu predmetom rozhodovania súdom prvej inštancie.

29. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.